

Natuurtoets milieustraat en stads- werf Parallelweg Den Helder te Doesburg

Natuurtoets milieustraat en stads- werf Parallelweg Den Helder te Doesburg

referentie	projectcode	status
DBG17-2/15-013.760	DBG17-2	definitief
projectleider	projectdirecteur	datum
R.M. van Meerkerk	ing. G.J. Kregting	26 augustus 2015

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	R.M. van Meerkerk	

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Plangebied	1
1.3. Leeswijzer	3
2. TOETSINGSKADER	5
2.1. Natuurbeschermingswet 1998	5
2.1.1. Natura 2000-gebieden	5
2.2. Ecologische Hoofdstructuur	5
2.3. Beschermingregimes Flora- en faunawet	6
3. BESCHERMDE GEBIEDEN	9
3.1. Natura 2000-gebied	9
3.1.1. Algemeen	9
3.1.2. Effecten en conclusies	9
3.2. Beschermde Natuurmonumenten	9
3.3. Ecologische Hoofdstructuur	9
3.3.1. Algemeen	9
4. BESCHERME SOORTEN	13
4.1. Methode	13
4.2. Beschrijving per soortgroep	13
4.2.1. Vaatplanten	13
4.2.2. Grondgebonden zoogdieren	14
4.2.3. Vleermuizen	16
4.2.4. Vogels	17
4.2.5. Vissen	18
4.2.6. Amfibieën en reptielen	18
4.2.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	20
5. SAMENVATTING/CONCLUSIE	23
5.1. Beschermde gebieden	23
5.2. Beschermde soorten	23
6. LITERATUURLIJST	25
laatste bladzijde	26
BIJLAGEN	aantal blz.
I Voorkomen beschermde vaatplanten	1

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

In 2002 heeft de gemeente Doesburg 3 ha grond gekocht van de provincie Gelderland (zie afbeelding 1.1). Deze locatie staat bekend onder de naam 'Den Helder'. De gemeente is in samenwerking met Berkel Milieu N.V. voornemens de milieustraat en de stadswerf, die momenteel nog gevestigd is binnen de bebouwde kom van Doesburg, te verplaatsen naar de aangekochte locatie in het aangegeven gebied. De milieustraat is in eigendom van en wordt beheerd door Berkel Milieu N.V., de stadswerf zal in beheer en eigendom komen van de gemeente Doesburg.

De vigerende bestemming van het plangebied is 'groen'. Er wordt circa 1.100 m² van het terrein bebouwd, dit deel krijgt de bestemming 'milieucategorie 3' (zie afbeelding 1.2). De gemeente wenst een gedeelte van de locatie in de oksel van de provinciale wegen N317 en N338 met groen in te richten (deze ontwikkeling valt buiten de scope van deze natuurtoets).

Dit project heeft tot doel een terrein op locatie 'Den Helder' te ontwikkelen tot een voorziening als milieustraat, stadswerf en een parkeergelegenheid voor maximaal vier vrachtwagencombinaties.

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998), Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Flora en Faunawet (Ffw) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden en/of soorten. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in voorliggende natuurtoets.

1.2. Plangebied

Het plangebied is gelegen in Doesburg langs de Parallelweg Den Helder en wordt begrensd door de provinciale wegen N317 en N338 (zie afbeelding 1.2). In het verleden heeft de locatie dienst gedaan als slibdepot. In de huidige situatie heeft de locatie geen gebruiksfunctie en kenmerkt het zich als een braakliggende ruigte. Deze ruigte bestaat voornamelijk uit soorten van voedselrijke zandgronden met opslag van wilg. Daarnaast bevinden zich nattere delen en een zandbult in het terrein. Een impressie van het plangebied is te zien in afbeelding 1.3.

Afbeelding 1.3. Impressie van plangebied

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het toetsingskader. In hoofdstuk 3 wordt het voornemen getoetst aan de beschermde gebieden in de directe omgeving van het plangebied, onderverdeeld in Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten (BN) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Hoofdstuk 4 beschrijft de aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten van de Ffw in het plangebied en omgeving aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Hoofdstuk 5 behandelt de conclusie betreffende de effecten van de werkzaamheden op beschermde gebieden en beschermde soorten. Daarnaast worden de consequenties en vervolgstappen ten aanzien van gebieds- en soortenbescherming inzichtelijk gemaakt.

2. TOETSINGSKADER

In Nederland is de natuurbescherming geregeld in enerzijds de bescherming van gebieden (Nbwet, EHS, Provinciale programma's), en anderzijds de bescherming van soorten (Fw). Hieronder worden deze wettelijke kaders toegelicht.

2.1. Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) biedt de juridische basis voor de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, vergunningverlening, schadevergoeding, toezicht en beroep. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nbw 1998 heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Nbw 1998 voor wat betreft Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten.

2.1.1. Natura 2000-gebieden

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden. De provincie is bevoegd gezag voor de vergunningverlening in het kader van de Nbw 1998. Projecten of andere handelingen die, gelet op de instandhoudingdoelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 19d, lid 1 Nbw 1998 vergunningplichtig.

Elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkelingen een significant negatief effect hebben op de natuurwaarden in het betreffende gebied. Indien significante effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Kunnen significante effecten worden uitgesloten, maar kan er wel verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringsstoets vereist. Op basis van de passende beoordeling of een verslechteringsstoets kan een aanvraag voor een vergunning op grond van de Nbw 1998 worden ingediend bij het bevoegde bestuursorgaan. In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning, c.q. de instemming, worden geweigerd, tenzij er geen alternatieven zijn, er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft (ADC-criteria; Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie).

2.2. Ecologische Hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is een aantal uitwerkingen van ruimtelijke afwegingskaders voor de EHS aangekondigd. De EHS beoogt de realisatie van een samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. Het streven voor het huidige regeerakkoord was om in Nederland in 2020 meer dan 750.000 ha aan EHS-gebieden te hebben. Het grootste deel daarvan zijn bestaande bossen en natuurgebieden. Daarbij komen nog de ruim 6 miljoen ha natte natuur: meren, rivieren en de Nederlandse delen van de Noord- en Waddenzee. Een gebied kan tegelijk een Natura 2000-gebied zijn en onderdeel zijn van de EHS. Als er sprake zou zijn van tegenstrijdige vereisten, dan is het Natura 2000-beschermingsregime leidend.

In het huidige regeerakkoord is afgesproken om de EHS in een herijkte vorm in 2018 gerealiseerd te hebben, waarbij uitgegaan wordt van de huidige 600.000 ha die eventueel met enkele tienduizenden ha kan groeien. Bij het hieropvolgende onderhandelingsakkoord (20 september 2011) over de decentralisatie van het natuurbeleid is afgesproken, dat de herijkte EHS wordt afgerond in 2021. Dit betekent dat de provincies drie jaar langer de tijd krijgen dan in het regeerakkoord is voorzien. De herijkte EHS wordt uiterlijk 2012 vastgelegd in provinciale verordeningen om planologische schaduwwerking zo snel mogelijk te beëindigen. Er is nog geen onderhandelingsakkoord met alle provincies, waardoor de uiteindelijke invulling van het beleid en de consequenties nog onduidelijk blijven.

De specifieke waarden en kwaliteiten (veelal vastgelegd in beheer- en natuurdoeltypen) van een EHS-gebied bepalen of ruimtelijke initiatieven doorgang kunnen vinden. Iedere provincie heeft deze voorwaarden in een zogeheten compensatiebeginsel 'vastgelegd' (zie hierna volgend kader). Over het algemeen geldt dat er geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant worden aangetast; dit alles tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag (de gemeente) erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zal de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten specificeren.

compensatiebeginsel Gelderland

Ingrepen die de natuurwaarden in de EHS, de ecologische verbindingzones en weidevogelleefgebied aantasten zijn in principe niet toegestaan. In bepaalde situaties kan de provincie, onder voorwaarden, echter toestemming geven. Deze voorwaarden zijn beschreven in de Provinciale Ruimtelijke Verordening bij de Structuurvisie (PRVS). Als een ingreep wordt toegestaan, moet de initiatiefnemer de (potentiële) natuurwaarden die verloren gaan op eigen kosten compenseren. Dit uitgangspunt wordt 'natuurcompensatie' genoemd. Voor de planologische bescherming van de EHS geldt het nee, tenzij regime. Binnen gebieden waarin dit regime van kracht is zijn geen activiteiten toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur significant aantasten, tenzij a) sprake is van een groot openbaar belang, b) geen reële andere mogelijkheden zijn, en c) de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

2.3. Beschermingregimes Flora- en faunawet

Algemene soorten

Voor algemene soorten (tabel 1-soorten of licht beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, behalve de zorgplicht. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Minder algemene soorten

Voor een aantal minder algemene soorten (tabel 2-soorten of middelzwaar beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Economische zaken (EZ, voorheen EL&I en LNV) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode kan door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden ter goedkeuring door de minister van EZ of er kan een reeds goedgekeurde gedragscode worden gebruikt. Wanneer volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Als niet volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Bij de beoordeling van deze aanvraag vindt een zogenaamde

lichte toets plaats, wat wil zeggen dat alleen wordt getoetst of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor ingrepen in het kader van bestendig beheer & onderhoud en bestendig gebruik, kan gebruik gemaakt worden van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Als het werken volgens een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk is moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten (tabel 3-soorten of zwaar beschermd) een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten in deze groep voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is altijd een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing-aanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang (zie volgende alinea);
- 2) er is geen alternatief;
- 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een ontheffing voor soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit dit Besluit. Hieronder vallen onder andere:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Een ontheffing voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit de Habitatrichtlijn. Een groot verschil met het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is dat belang j, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, daarin niet is opgenomen. In die combinatie kan een initiatief alleen plaatsvinden als alle negatieve effecten volledig worden voorkomen.

Vogelsoorten

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten, die normaliter niet jaarrond beschermd zijn, toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing voor ruimtelijke ingrepen in principe niet aan de orde omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Hieronder vallen:

1. nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);

2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Voor verstoring van deze soorten is een ontheffing noodzakelijk. Deze kan alleen aangevraagd worden op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3. BESCHERMDE GEBIEDEN

3.1. Natura 2000-gebied

3.1.1. Algemeen

Het plangebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Uiterwaarden IJssel, welke een deelgebied is van de Rijntakken (Vogelrichtlijn plus Habitatrichtlijngebied) dat op 1,5 km van het plangebied ligt (zie afbeelding 3.1) [lit. 2.].

3.1.2. Effecten en conclusies

Op basis van de onderlinge afstand tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied en de aard van de werkzaamheden, worden negatieve effecten van het voornemen op de instandhoudingsdoelen bij voorbaat uitgesloten. De realisatie van de milieustraat/stadswerf kan wel een verkeersaantrekkende werking hebben van verkeer uit de gemeente Rheden. Dit verkeer komt over de provinciale weg N317 door het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Hierdoor kan er een verhoogde stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied ontstaan. Echter er bevinden zich geen beschermde habitattypes die gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Nader onderzoek en een vergunningsaanvraag Nbw 1998 zijn niet aan de orde.

3.2. Beschermde Natuurmonumenten

Het plangebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Beschermde Natuurmonument (BN) [lit. 2.]. Binnen een straal van 10 km rondom de planlocatie bevinden zich geen BN. Effecten op waarden van BN zijn daarmee uitgesloten.

3.3. Ecologische Hoofdstructuur

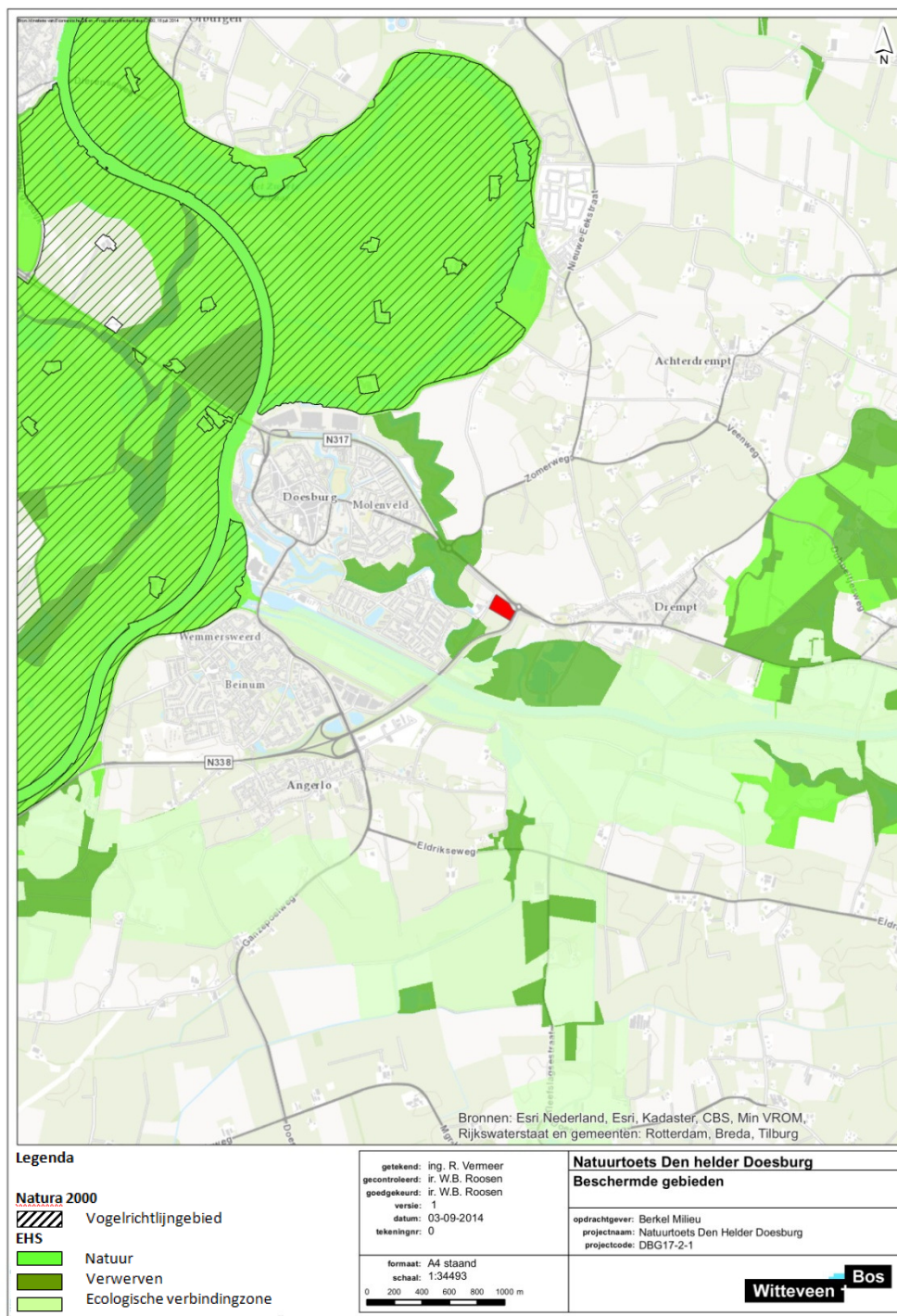
3.3.1. Algemeen

Het plangebied ligt niet binnen de EHS [lit. 3.] (zie afbeelding 3.2). Wel liggen op minder dan 100 m ten zuiden en westen van het plangebied enkele onderdelen van de EHS welke getypeerd zijn als 'Natuur'. In het natuurbeheerplan zijn de nabijgelegen onderdelen van de EHS aangeduid als:

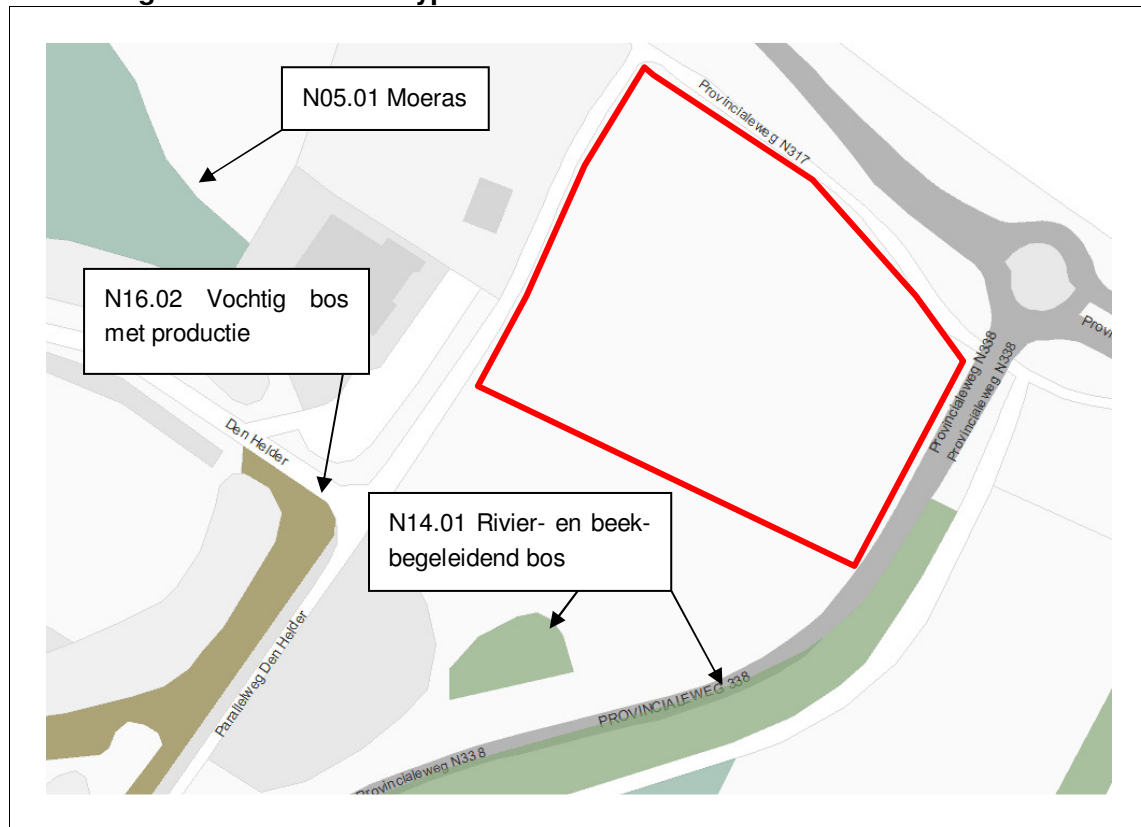
- N16.02 vochtig bos met productie;
- N14.01 rivier- en beek-begeleidend bos;
- N05.01 moeras [lit. 3.].

Een overzicht van de ligging van de EHS is weergegeven in afbeelding 3.1 en 3.2.

Afbeelding 3.1. Ligging beschermde gebieden

Afbeelding 3.2. Natuurbeheertypes EHS

4. BESCHERME SOORTEN

4.1. Methode

Bureaustudie

Op grond van verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens is aangegeven of wettelijk beschermde flora en fauna aanwezig is c.q. vrijwel met zekerheid kan worden verwacht. Om een beeld te krijgen van de aanwezige soorten zijn bijvoorbeeld de websites van Telmee [lit. 4.], Zoogdiervereniging [lit. 5.], de Vlinderstichting [lit. 6.] en waarneming.nl [lit. 7.] geraadpleegd. Op Telmee.nl worden gegevens van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's zoals RAVON, SOVON en FLORON), samenwerkend in de koepelorganisatie VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF) weergegeven.

Veldbezoek

Op dinsdag 2 september 2014 heeft een ecooloog van Witteveen+Bos het plangebied bezocht. Tijdens het veldbezoek is een habitatanalyse en een steekproefsgewijze inventarisatie uitgevoerd waarbij toevallige waarnemingen van beschermde flora en fauna zijn genoteerd. Begin september is niet de meest optimale periode voor een veldbezoek, daarom is de inventarisatie niet vlakdekkend en slechts indicatief.

4.2. Beschrijving per soortgroep

4.2.1. Vaatplanten

Bureaustudie

Uit de gegevens van waarneming.nl blijkt, dat de aanwezigheid van wilde marjolein recentelijk is vastgesteld in het plangebied op 26 juli 2014 [lit. 7.]. Dit betreft een beschermde tabel 2-soort uit de Ffw. De biotoopeisen van deze soort zijn opgenomen in onderstaand kader. In de omgeving van het plangebied is aardaker (Ffw tabel-1) vastgesteld.

Beschrijving biotoopeisen Wilde marjolein

Grasland (hellinggrasland, kalkgrasland en ruig grasland), bermen, langs holle wegen, langs schelpenpaadjes, dijken (polderdijken), bosranden, struwelen, heggen (kalkrijke zomen), ruigten, stadswallen, opgespoten grond (kalkrijk zand), langs spoorwegen (spoorbermen en spoorwegterreinen), wanden van afgravingen en zeeduinen [lit. 8.].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is een grote kaardenbol (tabel 1-soort Ffw) aangetroffen. In tabel 4.1 is een overzicht weergegeven van aangetroffen vaatplanten tijdens het veldbezoek in het plangebied.

Tabel 4.1. Aangetroffen vaatplanten tijdens veldbezoek

soort	
grote kaardenbol	vogelwikke
pitrus	grote teunisbloem
boerenwormkruid	citroengele honingklaver
riet	harig wilgenroosje
koniginnekruid	grote kattenstaart
sint-janskruid	heggenduizendknoop
late guldenroede	paarse dovennetel
vlier	zwarte nachtschade
wilde cichorei	grote wederik

soort	
smalle weegbree	knoopkruid
heksenmelk	hazenpootje
bonte wikke	knopig helmkruid
blaartrekkende boterbloem	hanenpoot

Effecten en conclusie

In het plangebied zijn twee beschermde vaatplanten aangetroffen, namelijk grote kaardenbol en wilde marjolein (zie bijlage I). Grote kaardenbol betreft een tabel 1-soort uit de Ffw waarvoor een vrijstelling geldt.

Wilde marjolein is een tabel 2-soort uit de Ffw. Deze soort is recentelijk waargenomen op 26 juli 2014 [lit. 7.]. Om negatieve effecten van het voornemen op deze middelzwaar beschermde soort te voorkomen dient conform een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden (Gedragscode Bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen, Vereniging Stadswerk Nederland). Hierbij zijn de volgende acties van kracht:

- groeiplaatsen van wilde marjolein dienen inzichtelijk gemaakt te worden;
- wanneer groeiplaatsen verloren dreigen te gaan door de aanleg van de milieustraat dienen deze verplaatst te worden naar een locatie waar geen werkzaamheden gepland zijn en overeenkomen met de huidige groeiplaats;
- het verplaatsen dient buiten de bloeitijd (juli-september) van wilde marjolein plaats te vinden, dit komt neer op oktober-juni.

Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dient voor het vernietigen van groeiplaatsen (artikel 11) en het beschadigen van exemplaren van de wilde marjolein (artikel 11) een ontheffing Ffw te worden aangevraagd.

4.2.2. Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Uit de gegevens van Waarneming.nl [lit. 7.] en Telmee.nl [lit. 4.] blijkt dat verschillende beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied. Naast de algemeen voorkomende licht beschermde muizensoorten, betreft het de soorten die zijn weergegeven in tabel 4.2.

Tabel 4.2. Waargenomen grondgebonden zoogdieren in omgeving plangebied

tabel 1	tabel 2	tabel 3
egel	steenmarter	das
haas		bever
bunzing		
konijn		
mol		
vos		
ree		

Van de zwaarder beschermde (tabel 2 en 3) soorten zijn in het onderstaande kader de biotoepen beschreven.

Beschrijving biotooppeisen zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren in omgeving plangebied

Steenmarter

Steenmarters hebben een eigen territorium. Binnen dit leefgebied zijn ze tussen zonsondergang en zonsopkomst actief. Het territorium van het beestje bevat meerdere schuilplaatsen en plaatsen waar ze overdag rusten. Dit kunnen houtwallen zijn, maar ook boomholtes, ruige weilanden, vervallen schuurtjes en moderne gebouwen met dikke isolatieplaten.

Das

De das is een typische soort van halfopen landschap. Hierbij heeft hij dekking en droge grond nodig voor de burchten en een gevarieerd grondgebruik voor zijn voedsel. De hoogste dichtheden worden in agrarisch landschap met kleine stukken bos, veel hagen en voldoende wormenrijk grasland behaald.

Bever

Bevers leven in familieverband en vormen territoria aan de oevers van beken, rivieren, oude beddingen en meren. Belangrijke onderdelen van een geschikt leefgebied zijn bos met jong hout, diep water (minstens 50 cm) en oevers die over land moeilijk bereikbaar zijn. Om die laatste reden vormen eilanden een geschikt leefgebied [lit. 9].

In de omgeving komen steenmarters voor. Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter in het plangebied is uitgesloten door het ontbreken van bebouwing of holtes waar de steenmarter eventueel in kan verblijven.

Ten noorden van Doesburg zijn sporen gevonden van dassen. In het plangebied zelf zijn tijdens het veldbezoek geen sporen of burchten van das aangetroffen. Gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied tussen de twee provinciale wegen en het ontbreken van sporen is het aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat de das niet voorkomt in het plangebied.

Nabij de IJssel zijn sporen van bevers gevonden. Echter door het ontbreken van open water is het uitgesloten dat bever voorkomt in het plangebied.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Daarnaast is er geen geschikt habitat en geen verblijfplaats aangetroffen van zwaarder beschermde soorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen.

Effecten en conclusie

Het voorkomen van enkele licht beschermde soorten (tabel 1 Ffw) in het plangebied is aannemelijk. De werkzaamheden verstoren deze licht beschermde soorten mogelijk. Voor het verstoren van licht beschermde soorten geldt in het kader van de Ffw echter een vrijstelling. Wel is te allen tijde de zorgplicht van kracht. Het voorkomen van zwaarder beschermde soorten is uitgesloten door het ontbreken van geschikt habitat.

Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op deze soortgroep treedt zodoende niet op. Van een overtreding van de Ffw is geen sprake. Een ontheffing Ffw is niet nodig.

4.2.3. Vleermuizen

Bureaustudie

Uit de gevens van waarnemig.nl [lit. 7.] en Telmee.nl [lit. 4.] is een viertal vleermuizen vastgesteld in de omgeving van het plangebied. Dit zijn laatvlieger, watervleermuis, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Alle vier de vleermuizen zijn opgenomen in tabel 3 van de Ffw en in bijlage IV van de HR en zijn daardoor zwaar beschermd. In onderstaand kader zijn de biotoopeisen opgenomen van deze soorten.

Beschrijving biotoopeisen zwaarder beschermde vleermuizen in omgeving plangebied

Laatvlieger

De laatvlieger is een gebouwbewonende soort die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen 25 m boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen.

Watervleermuis

De watervleermuis is een boombewonende soort van half open tot gesloten, waterrijk en bosrijk landschap. Grote dichtheden van deze soort worden vooral daar gevonden waar zowel beschut water als oud bos of oude bomen aanwezig zijn. De soort jaagt vlak boven het wateroppervlak van beschutte wateren of aan de beschutte kant van vijvers in landgoederen en parken en langs smalle vaarten, langzaam stromende rivieren en beken.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt voor in een grote verscheidenheid van landschappen en jaagt in uiteenlopende biotopen als bos, waterrijke gebieden, parken en tuinen in steden en dorpen, ook vaak rond lantaarnpalen. Mijdt het liefst open terrein. Gebruikt als onderkomen vooral smalle ruimten in gebouwen, zoals spouwmuren, achter vensterluiken of onder dakpannen. Hierbij worden soms ook bomen gebruikt waarbij beschutting wordt gezocht achter de schors. De vliegroutes lopen vrijwel altijd langs beplanting zoals hagen en bomenrijen. Brengt de winterslaap soms ook in groeves en kasteelkelders door.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over Nederland voor met een duidelijke binding met bosgebied en de hogere zandgronden. Zwaartepunten liggen dan ook in de duinstreek en het midden en oosten van het land. De grootoorvleermuis gedraagt zich opportunistisch in haar keuze van verblijfplaatsen. Ze worden zowel op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren, onder dakpannen, als in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden [lit. 5.].

Veldbezoek

Aangezien het veldbezoek overdag is uitgevoerd zijn er geen waarnemingen gedaan van vleermuizen. Daarnaast zijn er geen potentiële plekken gevonden waar eventuele slaapplaatsen of voortplantingsplaatsen aanwezig kunnen zijn binnen het plangebied. Langs en in het plangebied kunnen wel vliegroutes of foerageergebieden aanwezig zijn voor vleermuizen door het open karakter van het gebied.

Effecten en conclusie

Uit de gegevens van waarneming.nl blijkt dat vier soorten vleermuizen zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het voorkomen van vleermuizen in het plangebied is niet uit te sluiten. Langs de Parallelweg Den Helder en in het plangebied kunnen foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn. Dit kunnen essentiële onderdelen van het leefgebied van lokale populaties zijn.

Als gevolg van de geplande werkzaamheden zullen in het gebied geen functies voor vleermuizen verloren gaan. Een eventuele vliegroute langs de Parallelweg blijft behouden, aangezien hier geen werkzaamheden gaan plaatsvinden. Blijvende negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen zijn daardoor uit te sluiten.

Gedurende de werkzaamheden kunnen negatieve effecten op vleermuizen optreden indien in de periode maart tot en met november na zonsondergang of voor zonsopkomst wordt gewerkt met kunstmatige verlichting. Ter voorkoming van het aantasten van de functionaliteit van het leefgebied als gevolg van de werkzaamheden en het begaan van een overtreding van de Ffw, dient het gebruik van kunstmatige verlichting tussen zonsondergang en zonsopkomst in deze periode voorkomen te worden. Wanneer deze mitigerende maatregel in acht wordt genomen kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen worden voorkomen en is nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet aan de orde.

4.2.4. Vogels

Bureaustudie

Het plangebied en de directe omgeving ervan vormt geschikt habitat voor vogels van ruigtes. Dit zijn soorten als grasmus, zwartkop, winterkoning en fazant. Uit de gegevens van waarneming.nl [lit. 7.] blijkt dat er een verscheidenheid aan vogels in de omgeving en in het plangebied voorkomt.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn de soorten, opgenomen in tabel 4.3, waargenomen. In de wilgen langs de de N338 zijn geen nesten aangetroffen van jaarrond beschermde soorten. De ruigte biedt wel geschikt habitat.

Tabel 4.3. Waargenomen vogelsoorten in plangebied

soort		
zwartkop	kneu	tijftjaf
fazant	putter	
rietgors	heggenmus	
gele kwikstraat	grasmus	

Effecten en conclusie

Het plangebied biedt nestgelegenheid aan algemeen voorkomende broedvogelsoorten van ruigtes zoals grasmus, zwartkop en heggenmus. Aangezien het veldbezoek heeft plaatsgevonden buiten het broedseizoen, zijn geen nesten aangetroffen of indicaties waargenomen van broedende vogels.

Werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) kunnen deze vogels verstoren. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt, dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individueel, nesten of eieren) verboden is volgens verbodsbepaling 10 en 11 van de Ffw. Vogels zijn op soortgelijke wijze beschermd als tabel 3-soorten. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe twee mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met het risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Ook als wordt geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Als de werkzaamheden voor het realiseren van de milieustraat plaats gaan vinden in het broedseizoen, zal een deskundige moeten vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. Mochten er broedende vogels aanwezig zijn, dan zal er pas gestart mogen worden met de werkzaamheden op dat betreffende stuk na 15 juli als het broedseizoen afgelopen is.

4.2.5. Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig dat permanent water bevat. Er is zodoende geen geschikt leefgebied voor vissen aanwezig in het plangebied. Negatieve effecten van het voornemen op beschermde vissoorten zijn zodoende bij voorbaat uit te sluiten.

4.2.6. Amfibieën en reptielen

Bureaustudie

Uit de gegevens van waarneming.nl [lit. 7.] en telmee.nl [lit. 4.] blijkt dat gewone pad, meerkikker, bruine kikker (tabel 1 Ffw) en rugstreeppad (tabel 3 Ffw) zijn waargenomen. De dichtbijzijnde locatie waar de rugstreeppad is vastgesteld ligt weliswaar aan de westzijde van de IJssel, welke een moeilijk te overbruggen barrière voor de rugstreeppad is, maar soortgericht onderzoek naar de soort is nauwelijks uitgevoerd in deze regio. Ten oosten van het plangebied, nabij Doetinchem, is de soort wel vastgesteld. Van de zwaarder beschermde rugstreeppad zijn in onderstaand kader de biotoopeisen opgenomen.

Beschrijving biotoopeisen Rugstreeppad

De rugstreeppad leeft vooral in open terreinen waar de bodem en vegetatie regelmatig veranderingen ondergaan, bij voorkeur op droge en losgrondige bodems die snel opwarmen. Dit kunnen duin- en heidegebieden zijn of uiterwaarden en geaccidenteerde, door mensen beïnvloede terreinen zoals oude kleiafgravingen, verlaten zandgroeven, met zand opgespoten terreinen in haven- en industriegebieden en afgeplagde terreinen. De rugstreeppad is verder ook bekend van de polders in Noord- en Zuid-Holland. De rugstreeppad staat bekend als superpionier en duikt regelmatig op bij bouwterreinen en pas opgespoten gronden in stedelijk gebied. Naarmate een gebied meer dichtgroeit met bomen en struiken, verdwijnt de rugstreeppad, om plaats te maken voor de gewone pad. Ook in zijn voortplantingswater heeft de rugstreeppad het liefst zo min mogelijk begroeiing. Kale oevers en ondiep water zijn de belangrijkste kenmerken voor een geschikt voortplantingswater [lit. 9.].

Veldbezoek

In enkele poeltjes zijn tijdens het veldbezoek bruine kikkers waargenomen. Daarnaast is geconstateerd dat zich geschikt habitat voordoet direct ten zuiden van het plangebied voor rugstreeppad. Zo komen er verspreid over het gebied ondiepe poeltjes voor met weinig begroeiing (voortplantingshabitat) en enkele licht begroeide zandbulten (landhabitat). In de avond van 3 september 2014 heeft een ecooloog van Witteveen+Bos het plangebied bezocht. Hierbij is specifiek gezocht naar de rugstreeppad. Er zijn gedurende dit avondbezoek geen rugstreeppadden aangetroffen. Dit sluit echter niet uit dat de rugstreeppad alsnog voorkomt in het gebied aangezien begin september niet de meest geschikte periode is om de soort aan te tonen. Er vindt in deze periode nauwelijks meer kooractiviteit van rugstreeppadden plaats waardoor de aanwezigheid van de soort moeilijk is vast te stellen. Daarnaast bevindt een groot deel van de rugstreeppadden zich al in het landhabitat waardoor de soort lastig te localiseren is.

Effecten en conclusie

De biotopen in het plangebied komen overeen met die van enkele licht beschermde (tabel-1) soorten. Voor het verstoren van licht beschermde soorten geldt in het kader van de Ffw een vrijstelling. Wel is te allen tijde de zorgplicht van kracht.

Ten zuiden van het plangebied bevindt zich geschikt habitat voor de rugstreeppad. De aanwezigheid van de soort kan op basis van de aanwezige habitats niet worden uitgesloten.

Momenteel vormt het plangebied zelf geen optimaal leefgebied voor de rugstreeppad aangezien deze volledig begroeid en het pioniersstadium inmiddels voorbij is. Als gevolg van de aanwezigheid van geschikt leefgebied aangrenzend aan het plangebied en de aanwezigheid van suboptimaal habitat in het plangebied, is de soort ook in het plangebied niet uit te sluiten. Voor de aanleg van de milieustraat zal de begroeiing verwijderd worden en ontstaan in de regenwaterplassen op een zandige ondergrond ideale voortplantingswateren voor de rugstreeppad. Indien gedurende de werkzaamheden de rugstreeppad aanwezig is in het plangebied en negatieve effecten ondervindt van de werkzaamheden, dan wordt de Ffw overtreden en dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd. Er is dan alsnog een ontheffing Ffw nodig voordat de werkzaamheden kunnen worden gecontinueerd.

Om te voorkomen dat de rugstreeppad zich vanuit het zuiden vestigt in het plangebied, wordt geadviseerd een amfibieënscherm te plaatsen welke voorkomt dat rugstreeppadden het plangebied in kunnen lopen (zie afbeelding 4.1 & 4.2). Het scherm zal in de winterperiode van 2014/2015 geplaatst moeten worden aangezien de rugstreeppad dan niet actief is.

Afbeelding 4.1. Voorbeeld amfibieënscherm

Afbeelding 4.2. Maatregel rugstreepad

4.2.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Bureaustudie

Uit de gevens van waarnemig.nl [lit. 7.], Telmee.nl [lit. 4.] en de Vlinderstichting [lit. 6.] blijkt dat er geen beschermde ongewervelden zijn vastgesteld in de omgeving en het plangebied zelf. Enkel algemeen voorkomende libel- en dagvlindersoorten zijn waargenomen zoals platbuik, grote keizerlibel, kleine vos en hooibeestje [lit. 7.].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelden aangetroffen. Het plangebied biedt ook geen geschikt habitat aan de beschermde soorten door het ontbreken van specifieke waardplanten voor dagvlinders of geschikt voortplantingswater voor libellen. Tabel 4.4 geeft een overzicht van waargenomen ongewervelden tijdens het veldbezoek.

Tabel 4.4. Waargenomen ongewervelden tijdens het veldonderzoek

soort	
klein koolwitje	wespen-spin
gamma uil	landkaartje
kleine vos	paardenbijter

Afbeelding 4.3. Wespen-spin en landkaartje in plangebied

Effecten en conclusie

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden vastgesteld. Ook worden geen beschermde soorten verwacht op basis van het ontbreken aan geschikt habitat. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op deze soortgroepen treden zodoende niet op. Van een overtreding van de Ffw is geen sprake. Een ontheffing Ffw is niet nodig.

5. SAMENVATTING/CONCLUSIE

5.1. Beschermde gebieden

Natura 2000-gebied

Het plangebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Uiterwaarden IJssel, welke een deelgebied is van de Rijntakken (Vogelrichtlijn plus Habitatrichtlijngebied) dat op 1,5 km van het plangebied ligt (zie afbeelding 3.1) [lit. 2.]. Op basis van de afstand tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied en de aard van de werkzaamheden, worden negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen bij voorbaat uitgesloten. Nader onderzoek en een vergunningaanvraag Nbwt '98 zijn niet aan de orde.

Beschermde Natuurmonument

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Beschermde Natuurmonument. Binnen een straal van 10 km bevindt zich geen Beschermde Natuurmonument. Van eventuele negatieve effecten op een Beschermde Natuurmonument is dan ook geen sprake.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van de EHS. Het dichtbijzijnde stuk EHS ligt circa 100 m ten zuiden van het plangebied. Gezien de plaatselijke aard van de werkzaamheden heeft dit geen effect op de wezenlijke waarden van de EHS.

5.2. Beschermde soorten

Tabel 5.1. Beschermde soorten

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied aanwezig	kans op overtreding verboden Fw	gevolgen	onthefing aanvragen Fw
vaatplanten	ja, wilde marjolein is vastgesteld	ja	negatieve effecten voorkomen door te werken conform goedgekeurde gedragscode	nee, indien gewerkt wordt volgens gedragscode (Stadswerk, 2014)
grondgebonden zoogdieren	ja, steenmarter, das en bever zijn in de omgeving vastgesteld	nee, geen vaste rust/verblijfplaatsen in plangebied	geen, wel zorgplicht	nee, gunstige staat van instandhouding komt niet in geding
vleermuizen	ja, in of nabij het plangebied zijn mogelijk foerageergebied en vliegroutes van mogelijk meerdere vleermuissoorten aanwezig	nee, mits negatieve effecten worden voorkomen door het gebruik van kunstmatige verlichting te voorkomen	mitigerende maatregelen treffen ter voorkoming van effecten	nee, verkrijgen van een ontheffing is niet mogelijk voor het verstoren van vleermuizen zonder een belang uit de HR, effecten dienen voorkomen te worden
vogels	ja, het plangebied biedt geschikt broedbiotoop aan soorten zoals heggenmus,	ja, indien broedende vogels worden verstoord	werken buiten broedseizoen of werkzaamheden voor het broedseizoen starten en	nee, voor het verstoren van broedende vogels kan in het kader van dit project geen

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied aanwezig	kans op overtreding verboden Ffw	gevolgen	onthefing aanvragen Ffw
	zwartkop en grasmus		onafgebroken voortzetten	onthefing worden verleend, effecten dienen voorkomen te worden
vissen	nee	nee	geen	nee
reptielen	nee	nee	geen	nee
amfibieën	ja, licht beschermde (tabel 1) soorten kunnen voorkomen rugstreeppad komt mogelijk grenzend aan het plangebied voor (tabel 3)	ja, in het geval van de tabel 1 soorten. als gevolg van de werkzaamheden kan er geschikt habitat beschikbaar komen voor rugstreeppad indien aanwezig in de omgeving	geen in geval van de tabel 1- soorten, wel zorgplicht scherm plaatsen aan de zuidzijde van het plangebied om te voorkomen dat rugstreep-padden het plangebied betreden	nee, indien voorkomen kan worden dat rugstreeppad zich vestigt in het plangebied
dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	nee	nee	geen	nee

6. LITERATUURLIJST

1. Website van Google-maps; www.maps.google.nl.
2. Website van ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie, gebiedendatabase.
3. EHS-kaart provincie Gelderland, Begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Gelderland na Streekplanherziening 2009.
4. Website van Telmee.nl, www.telmee.nl.
5. Website van Zoogdierverseniging, www.zoogdierverseniging.nl.
6. Website van de Vlinderstichting, www.vlinderstichting.nl.
7. Website van Waarneming.nl, www.waarneming.nl.
8. Website van Wilde-Planten, www.wilde-planten.nl.
9. Website van ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie, Soortendatabase.

BIJLAGE I VOORKOMEN BESCHERMDE VAATPLANTEN

